

РЕШЕНИЕ

№ 1716

гр. София, 22.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ГО I-17 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и трети февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Силияна Григорова

при участието на секретаря Светлана Д. Тодорова
като разгледа докладваното от Силияна Григорова Гражданско дело № 20231100102790 по описа за 2023 година

Производството е по реда на глава XXXIII от ГПК и е образувано по подадена от Комисия за защита на потребителите искова молба срещу „Г.П.“ ЕООД за постановяване на решение, с което да прогласи нищожността клаузи от типов договор и от общи условия по договор за наем на МПС на „Г.П.“ ЕООД (ОУ), да задължи ответника да ги отстрани и да постанови забрана за бъдещото им ползване, както и да задължи ответника да огласи по подходящ начин и за своя сметка съдебното решение или част от него.

Твърди се в исковата молба, че т. 15 и т. 16 от типов договор за наем на МПС и т.т. 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 3.2.3, 3.2.5, 5.3.7, 5.6 и 5.7 от ОУ съдържат неравноправни клаузи.

С решение по протокол № 22/12.10.2022 г. на КЗП се установило наличието на горепосочените неравноправни клаузи.

С писмо от 25.10.2022 г. Комисията указала на „Г.П.“ ЕООД да отстрани неравноправните клаузи от типовия договор и от ОУ и да уведоми по подходящ начин потребителите за направените промени в 14-дневен срок. Адресираното до ответника писмо с обратна разписка не било потърсено. С докладна записка № Ц-02-864/25.11.2022 г. директорът на ГД „Контрол на пазара“ предложил на КЗП да бъде заведен колективен иск по чл. 186, ал. 3

вр. ал. 2, т. 1 и чл. 148, ал. 1, т. 4 от ЗЗП.

С решение по т. 6 от протокол № 29/05.12.2022 г. на КЗП се взело решение за предявяване на иск за прогласяване нищожността на неравноправни клаузи от типовия договор и ОУ на „Г.П.“ ЕООД, за задължаване на търговеца да ги отстрани и да се забрани бъдещото им използване.

Ищецът сочи кръга на увредените лица - физически лица, ползващи услугите на „Г.П.“ ЕООД не за извършване на търговска или професионална дейност и които действат извън рамките на своята търговска или професионална дейност.

Ответникът „Г.П.“ ЕООД не е подал отговор на исковата молба.

Съдът, след като обсъди доводите на страните и прецени събраните по делото доказателства, прие за установено следното от фактическа и правна страна:

Предявени са искове с правно основание чл. 165, ал. 3, т. 3 вр. чл. 186, ал. 2, т. 1 вр. чл. 143 от ЗЗП вр. чл. 379 от ГПК.

Исковите са предявени от легитимирано съгласно нормата на чл. 165, ал. 3, т. 3 от ЗЗП лице и са процесуално допустими.

В тежест на ищеца е да докаже, че в типов договор за наем на МПС и в общи условия по договор за наем на МПС на „Г.П.“ ЕООД са включени неравноправни клаузи по смисъла на чл. 143 от Закона за защита на потребителите (ЗЗП).

В конкретния случай кръгът на увредените лица по чл. 382 от ГПК включва всички физически лица, които са потребители на доставяни от „Г.П.“ ЕООД услуги.

Сочените неравноправни клаузи предвиждат заплащане на наказателни и административни такси, глоби, обезщетения и неустойки от наемателя. Основанията за ангажиране на отговорността на лицето, наело автомобил от „Г.П.“ ЕООД, могат да бъдат разделени според вида на деянието, от реализиране на което е причинена вредата.

Т. 15 от типовия договор и т. 5.3.7 от ОУ предвиждат санкции за наемателя за всяко неразрешено преминаване или пребиваване на границата. И в двата случая се дължи наказателна такса от 4 000 евро, а в първия е

предвидено и заплащане на пълния размер на наетия автомобил. Разпоредбата на чл. 147, ал. 1 от ЗЗП поставя условие за яснота и недвусмисленост за клаузите, предлагани на потребителите. Всяка от горепосочените разпоредби е неясна относно „неразрешеното“ преминаване или пребиваване на границата. Нито от съдържанието на типовия договор, нито от това на ОУ се установява необходимо ли е предварително разрешение за преминаване или пребиваване на границата и кое е лицето или кой е органът, който може да даде такова разрешение и кога и по какъв ред трябва да бъде дадено. Санкциите, изразяващи се в наказателни такси от 4 000 евро за неспазване на забраните по т. 15 от договора и по т. 5.3.7 от ОУ са несъизмерими с нарушенията и не обосновават връзката между тези деяния и вредите за наемодателя. Недоумение буди и кумулативно предвидената санкция за заплащане на пълната стойност на наетия автомобил. След изтичане на срока, за който превозното средство е наето, се дължи неговото връщане. Неразрешеното преминаване на границата е без всякаква връзка със санкцията по заплащане на стойността на автомобила, след като той се връща на „Г.П.“ ЕООД в състоянието, в което е бил предаден на наемателя. Ясната и недвусмислена формулировка на задълженията на наемателя са гаранция за тяхното точно и пълно изпълнение, както и за предварителната осведоменост на потребителя относно последиците от евентуално неизпълнение. На тези изисквания оспорените разпоредби на т. 15 от типовия договор и т. 5.3.7 от ОУ не отговарят. След като конкретна и ясна забрана за наемателя не е формулирана, и съответната на нея санкция не може да бъде приложена.

Т. 16 от типовия договор съдържа клауза за местно компетентния да разгледа спорове между наемодателя и наемателя съд – в гр. София. Тази разпоредба от договора е несъответна на измененията в ГПК (ДВ, бр. 8/2017 г.). Нормите във връзка с подсъдността имат императивен характер, като според чл. 113 от ГПК исковете на и срещу потребители се предявяват пред съда, в чийто район се намира настоящият адрес на потребителя, а при липса на настоящ адрес – по постоянния. Когато наемател по договора е физическо лице, което получава за временно и възмездно ползване превозно средство, но не във връзка с негова търговска или професионална дейност, този наемател има качеството на потребител по смисъла на § 13, т. 1 от ДР на ЗЗП. Нормата относно местната подсъдност е императивна и за спазването ѝ съдът следи служебно (чл. 119, ал. 3 от ГПК). Отделно, разпоредбата е неравноправна и на

основанието, предвидено в чл. 143, т. 7 от ЗЗП. Във вреда на потребителя е възпрепятстването на право му да предяви иск за разрешаване на спора от съд, определен едностранно и само по волята на търговеца, независимо от интереса на потребителя спорът да се разгледа от съда, находящ се в най-голяма близост до местоживеенето на икономически по-слабата страна.

Т. 15 и т. 16 са част от типов договор, чийто клаузи не са индивидуално уговорени. На потребителя не е осигурена възможност да влияе върху тяхното съдържание. Отделно, не всички условия на договора са изчерпателно посочени в него. Приложими са общи условия на наемодателя „Г.П.“ ЕООД, разпоредби от които са неясни, недостатъчно индивидуализирани и нуждаещи се от тълкуване.

Значителна част от атакуваните от КЗП разпоредби на ОУ са свързани с липси или повреди по наетото превозно средство. За щети, загуби или кражби на целия автомобил или на части от него, включително, но не само, при пожар или счупване на стъкло, резултат от виновно поведение на наемателя, последният дължи на наемодателя обезщетение в размер на 4 000 евро за всеки увреден детайл, включително разноските по отдаване под наем на заместващия автомобил, разноските за връщане, пропуснати ползи и наем (т. 2.1 от ОУ). При кражба или изгубване на навигационната система наемодателят дължи 4 000 евро под формата на глоба (т. 2.4 от ОУ). Същият размер на санкцията е предвиден при установено нарушение от наемателя на забраната за тютюнопушене (т. 5.7 от ОУ). Глоба в размер на 2 000 евро наемателят дължи и при кражба или изгубване на документите, ключовете или регистрационните табели (т. 2.5 от ОУ). В тежест на наемателя е възложена и административна такса от 500 евро при инцидент с автомобила, независимо по чия вина е настъпил инцидентът (т. 2.7). Когато автомобилът бъде върнат в изключително мръсно състояние, наемателят дължи глоба от 200 евро (т. 5.6 от ОУ)

Някои от нарушенията пораждаат право на наемодателя да получи обезщетение, тъй като търпи вреди от увреждане на вещта, която отдава под наем. Обосновани са отнапред уговорени неустойки, обезпечаващи вземания на „Г.П.“ ЕООД за повреди, настъпили по време, когато автомобилът се ползва от наемателя. Неоправдано и във вреда на потребителя е да се ангажира отговорността му, независимо от неговата вина. От една страна,

административната такса по т. 2.7 от ОУ се дължи независимо от това, че инцидентът е настъпил не е по вина на наемателя, а от друга – самото събитие „инцидент“ не е достатъчно индивидуализирано и поради това неясно дали в неговия обхват попадат и случаите на пътно-транспортни произшествия, вина за които имат други участници в движението.

Останалите клаузи са неравноправни, не отговарят на условията за добросъвестност и водят до неравновесие между правата и задълженията на „Г.П.“ ЕООД и потребителя-наемател на МПС. Независимо че обезпечават вреди от неправомерно действие на наемателя, характерът на санкциите има характер на неустойка, чийто размер е определен предварително. Размерите им не са съобразени с тежестта на неизпълнението, не са съответни на вредите за наемодателя, а и не позволяват на потребителя да прецени икономическите последици от сключването на договора за наем. Освен наличието на основанията за нищожност на горепосочените клаузи, неравноправни по смисъла на чл. 143, ал. 1, т. 5 и т. 19 от ЗЗП, те са инкорпорирани в общи условия, които не са индивидуално уговорени. В ал. 2 на чл. 146 от ЗЗП е посочено, че не са индивидуално уговорените клаузите – предварително изготвените, без възможност за потребителя да влияе върху съдържанието им, особено в случаите на договор при общи условия. В случая на потребителя не е дадена възможност да влияе нито върху клаузите от типовия договор, нито върху тези от ОУ.

Не може да бъде отречено правото на наемодателя на обезщетение за вреди върху наетата вещ, но размерите на неустойките в абсолютен размер, и то за недостатъчно ясни по вид и степен нарушения, сочат на неоснователно обогатяване за наемодателя. Това важи особено за кумулиране на неустоечните задължения с други парични задължения – за разноски по отдаване под наем на заместващия автомобил, разноски за връщане, пропуснати ползи и наем в хипотезите по т. 2.1 от ОУ. Вместо калкулиране на задължение на застрахователни премии по застраховка „Каско“ за конкретни рискове, наемодателят е предпочел да предвиди получаване на значителни по размер суми (4 000 евро на детайл), независимо от това, че събитието може да има случаен характер, да представлява непреодолима сила или да е източник на вреди, които биха настъпили, независимо в чие държане е бил автомобилът.

Привидно ограничена е отговорността на наемателя в случай, че той приеме и заплати допълнителни такси „Супер такса при щети, нанесени на автомобила“ и „Супер такса при кражба“. Това следва от пояснението в следващите изречения на т. 2.2. от ОУ: „Суперзастраховките не покриват обаче загуба на ключове, документи на автомобила, повреда, загуба или кражба на регистрационен номер, загуба или повреда на чистачките, стъкла и щети по ходовата част на автомобила вследствие недобросъвестната му експлоатация от страна на наемателя или свързано с него лице, щета на гуми, джанти, тасове, щети в резултат на ползване на МПС в съответствие със забраните на т. 5.5. Приемането на Суперзастраховките не освобождава наемателя от задължението му да получи и предостави на „Г.П.“ ЕООД протокол от полицията в случай на кражба или щета. В противен случай наемателят се задължава да заплати обезщетение в размер на 4 000 евро за всеки увреден детайл“. Цялостната редакция на разпоредбата не разкрива съдържанието на насрещната престация на наемодателя срещу получаването на двата вида супер такси, нито в кои хипотези на практика се намалява или изключва отговорността на наемателя.

Необосновани и несъответни на вредите са обезщетенията под формата на глоба от 200 евро при изгубване на билет за достъп и/или карта за достъп до обществен паркинг на летище София, Пловдив, Варна и Бургас (т. 2.6 от ОУ) и на административна такса в същия размер при неправилно паркиране и неспазване на ЗДвП, отнасящи се до автомобила и съответния период на наем (т. 3.2.3 от ОУ). Стойността на билета за достъп не е съизмерима с предвидената глоба от 200 евро, а санкцията за нарушения на норми на ЗДвП е кумулирана с допълнителна административна такса от 200 евро. Този вид обезщетения са прекомерни и начисляването им е нееквивалентно на очакваните за наемодателя вреди.

Необосновано висока е и стойността на липсващото гориво при връщане на автомобила от наемателя на наемодателя – 3 €/л. Неясно е кое налага то да се калкулира по цена, несъобразена с пазарната. Нито договорът, нито общите условия предвиждат механизъм, по който да се установи количеството липсващо гориво. За наемодателя не е предвидено задължение да предаде автомобила за ползване, зареден с гориво, нито как се установява и удостоверява изпълнението на подобно задължение. Неоправдано е

вменяване в задължение на наемателя да заплаща гориво, при това на цена, надвишаваща двукратно пазарната, което наемодателят не се е задължил предварително да осигури в резервоара на превозното средство. Тази клауза е неравноправна и освен че е във вреда на потребителя и не отговаря на изискването за добросъвестност, изключва изискването от закона равновесие между правата и задълженията на търговеца и потребителя. Цената на липсващото гориво от 3 €/л съдържа скрит санкционен елемент. Клаузата по т. 3.2.5 е неравноправна не само поради необосновано високата неустойка (основание по чл. 143, ал. 2, т. 5 от ЗЗП), но и защото налага на потребителя да върне автомобила без липсващо гориво, дори и „Г.П.“ ЕООД да не е изпълнил свое задължение да предаде автомобила с налично в него гориво (основание по чл. 143, ал. 2, т. 15 от ЗЗП).

Приетите от съда за неравноправни клаузи по недопустим начин ограничават правата на потребителите във връзка с ползване на нает от „Г.П.“ ЕООД автомобил. Ответникът следва да ги отстрани и да преустанови прилагането им, като огласи диспозитива на съдебното решение в едномесечен срок от влизането му в сила чрез съобщение, публикувано в национален ежедневник.

Ищецът претендира присъждане на разноски по представен в съдебното заседание на 23.02.2024 г. списък по чл. 80 от ГПК.

Ответникът дължи да заплати по сметка на СГС сумата от 1 040 лева държавна такса, на основание чл. 77 от ГПК.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

Прогласява за нищожни, по предявен от Комисия за защита на потребителите, ЕИК 121516918 срещу „Г.П.“ ЕООД, ЕИК **** иск с правно основание чл. 148, ал. 1, т. 4 от ЗЗП, следните клаузи:

т. 15 от типов договор за наем на МПС: „За всяко неразрешено преминаване на границата шофьорът е отговорен в пълния размер на наетия автомобил и е дължима наказателна такса от 4000 евро.“;

т. 16 от типов договор за наем на МПС: „Съдът на юрисдикция е София.“;

т. 2.1 от общи условия по договор за наем на МПС: „При всякакви щети, загуби или кражби на автомобила или части от него , включително, но не само, при пожар или счупване на стъкло, резултат от виновното поведение на наемателя, последният се задължава да заплати на наемодателя обезщетение в размер на 4 000 евро за всеки увреден детайл, включително разноските по отдаване под наем на заместващия автомобил, разноските за връщане, пропуснати ползи и наем.“;

т. 2.2 от общи условия по договор за наем на МПС: „Отговорността на наемателя може да бъде ограничена при заплащане и приемане на допълнителни такси „Супер такса при щети нанесени на автомобила“ /SCDW/ и „Супер такса при кражба“ /STPW/, удостоверени и определени при подписване на договор, които не подлежат на връщане. При изплащане на тези такси, отговорността на наемателя се редуцира до размера на тези такси, с изключение на случаите по т. 5.5. от настоящите общи условия. Суперзастраховките не покриват, респективно не може да обезпечи наемодателя при настъпване на следните случаи: загуба ключове, документи на автомобила, повреда, загуба или кражба на регистрационен номер, загуба или повреда на чистачките, стъкла и щети по ходовата част на автомобила вследствие недобросъвестната му експлоатация от страна на наемателя, респективно свързано с него лице, щета на гуми, джанти, тасове /когато не са предизвикани от пожар или ПТП, установени с протокол от полицията/, щети в резултат на ползване на МПС в съответствие със забраните на т. 5.5. Приемането на Суперзастраховките не освобождава наемател я от задължението му да получи и предостави на „Г.П.“ ЕООД протокол от полицията в случай на кражба или щета, както е подробно описано в т. 5.1.3. В противен случай наемателят се задължава да заплати обезщетение в размер на 4 000 евро за всеки увреден детайл.“;

т. 2.4 от общи условия по договор за наем на МПС: „В случай, че навигационната система е открадната или изгубена, наемателят е длъжен да заплати глоба от 4000 евро.“;

т. 2.5 от общи условия по договор за наем на МПС: „В случай, че документите, ключовете, регистрационните табели на наетия автомобил бъдат откраднати или изгубени, наемателят е длъжен да заплати глоба от 2000 евро.“;

т. 2.6 от общи условия по договор за наем на МПС: „В случай, че билет за достъп и/или карта за достъп до обществения паркинг на летище София, Пловдив, Варна, Бургас бъде изгубен/а, наемателят е длъжен да заплати глоба от 200 евро“;

т. 2.7 от общи условия по договор за наем на МПС: „В случай на инцидент с автомобила се дължи административна такса в размер от 500 евро, без значение по чия вина е настъпил инцидентът.“;

т. 3.2.3 от общи условия по договор за наем на МПС: „Наемателят се задължава да заплати на наемодателя административна такса от 200 евро, освен всички такси и глоби за неправилно паркиране и неспазване на ЗДвП.“;

т. 3.2.5 от общи условия по договор за наем на МПС: „Стойността на липсващото гориво в съответните литри, калкулирано по 3,00 евро за литър.“;

т. 5.3.7 от общи условия по договор за наем на МПС: „За всяко неразрешено пребиваване на граница наемателят е длъжен да заплати глоба от 4000 евро.“;

т. 5.6 от общи условия по договор за наем на МПС: „В случай на недобросъвестна експлоатация от наемателя, респективно свързано с него лице, ако автомобилът бъде върнат в изключително мръсно състояние наемателят е длъжен да заплати глоба от 200 евро.“;

т. 5.7 от общи условия по договор за наем на МПС: „В случай на установено нарушение от страна на наемодателя на забраната за тютюнопушене наемателят е длъжен да заплати глоба от 4000 евро.“

Задължава „Г.П.“ ЕООД, ЕИК **** да отстрани неравноправните клаузи от типов договор за наем на МПС и от общите условия по договор за наем на МПС на „Г.П.“ ЕООД и му забранява бъдещото им ползване.

Задължава „Г.П.“ ЕООД, ЕИК **** да разгласи диспозитива на съдебното решение в едномесечен срок от влизането му в сила чрез съобщение, публикувано в национален ежедневник.

ОСЪЖДА, на основание чл. 77 от ГПК вр. чл. 3 от Тарифа за държавните такси, които се събират от съдилищата по ГПК, „Г.П.“ ЕООД, ЕИК ****, със седалище и адрес на управление гр. София, ж.к. **** да заплати по сметка на СГС сумата от 1 040 лева държавна такса.

ОСЪЖДА, на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК, „Г.П.“ ЕООД, ЕИК ****,

със седалище и адрес на управление гр. София, ж.к. **** да заплати на Комисия за защита на потребителите, ЕИК 121516918, с адрес гр. София, ул. **** сумата от 530.40 лева разноски за производството.

Решението може да се обжалва пред САС в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски градски съд: _____